

Docs del Mes i la reivindicació del documental

Text > JORDI DORCA

Il·lustració > MARC VICENS

El documental s'ha vist moltes vegades com una mena de germà pobre dels gèneres cinematogràfics. Pel fet de ser una translació fílmica d'una realitat, se'l contraposa amb l'instint fabulador de la ficció i en aquesta comparativa sempre hi surt perdent. El gènere s'ha vinculat als noticiaris televisius i es descoïxen les múltiples variants i possibilitats que pot oferir.

Quan pensem en un documental, pensem en el que anomenem expositiu, un film informatiu en el qual s'utilitzen títols de text, entrevistes i argumentació sobre el tema del qual es parla. Aquesta modalitat ha tingut al nostre país el seu gran exponent en el programa *30 minuts*. Però aquesta no és l'única modalitat que hi ha. Bill Nichols, un dels grans teòrics del gènere, en va definir la tipologia, que a més de l'expositiu, incloïa l'observacional, el que vol registrar la realitat sense interferir ni involucrar-se en el que es mostra en el relat; l'interactiu, en què s'explica la relació entre el realitzador i el subjecte filmat; el reflexiu, en el qual el director ens parla del món pensant sobre si mateix, o el performatiu, on es posen en dubte les fronteres amb la ficció. I tot això encara no té en compte el fet que una pel·lícula es pot moure entre una modalitat d'aquestes o més.

Amb l'arribada de la tecnologia digital, la metodologia del documental l'han assumida alguns dels grans directors del cinema contemporani. Ara es poden gravar moltes més hores de metratge a un cost assumible i, per tant, es poden filmar moltes hores i acabar l'escriptura de la pel·lícula a la sala de muntatge. Un exemple d'això seria el cinema d'Albert Serra. Altres directors han assumit l'estètica del documental per a les seves ficcions i alguns documentals d'avantguarda han tingut una gran acollida en alguns

dels festivals principals. Aquest fet ha fet créixer el prestigi del gènere.

També hi ha hagut altres iniciatives que han ajudat a acostar el cinema documental a la gent. Algunes, com el *Sense Ficció*, s'han programat des de la televisió pública, però d'altres han vingut de festivals i mostres del gènere. Anys enrere, cada juny es programava a Vidreres el Curt.doc, el festival del documental, i pels volts de febrer, la capital de la Garrotxa acollia l'Olot.doc, que ara s'ha reprès després d'uns anys de silenci. Sorgida d'un festival (en aquest cas, del Docs Barcelona, una referència europea del sector), trobem la iniciativa del Docs del Mes. Aquest projecte té la voluntat d'acostar el documental a tothom més enllà de les grans capitals, i estrena cada mes un documental en una xarxa de més de setanta sales de tot Catalunya i algunes de la resta de l'Estat. Es pot veure a poblacions grans, mitjanes o a petits municipis arreu del territori, i en el cas de la nostra demarcació, es projecten en versió original subtitulada en català. La iniciativa combina d'una manera molt hàbil la reivindicació artística del gènere amb la capacitat de crear consciència ciutadana i alhora una clara vocació informativa a l'hora d'explicar històries que moltes vegades estan lluny dels focus de l'actualitat. A les nostres comarques, el Docs del Mes fa divuit anys que es pot mirar a l'Ateneu de Banyoles i a Girona, gràcies a l'organització del Museu del Cinema i projectat al Cinema Truffaut. Darrerament, s'han afegit a la proposta Can Trona - Centre de Cultura i Natura de la Vall d'en Bas, i la Bisbal, on les sessions es fan al Teatre Mundial. Una bona manera de conèixer el documental en tota la seva extensió, i de veure el món des de ben a prop de casa.

